

УДК 339.5:339.98

Майборода Ю. О.

*аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*

Mayboroda Yuriy

*PhD Student of International Economic Relations Department
Uzhgorod National University*

ФАКТОРИ ГЛОБАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА США

Анотація. У статті досліджено основні фактори, що сприяли становленню Сполучених штатів Америки як провідного учасника світової торгівлі товарами та послугами. До таких факторів віднесено ресурсний; фактор розвитку підприємницьких структур, що здійснюють експорт; ступінь державної підтримки та розвиток інфраструктури зовнішньоекономічного підприємництва; структуру експорту та технологічний розвиток; особливості національної системи регулювання зовнішньої торгівлі та впливовість країни у міжнародних економічних організаціях. Визначено, що багаті природні умови сприяли розвитку сільськогосподарського експорту, формуванню розгалуженої транспортно-логістичної мережі, досягненню ефекту масштабу у виробництві. До ресурсних факторів, що позитивно впливають на позиції США на світових ринках, віднесено високопродуктивні трудові ресурси, високий рівень наукової та професійної підготовки кадрів, задіяних у експортних галузях. Важливим чинником у забезпеченні позицій країни як торговельного лідера є розвиток інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності, зокрема системи державних органів сприяння експорту, а також домінуюча роль транснаціональних корпорацій як основного експортера американської продукції.

Ключові слова: глобальне торговельне лідерство, світова торгівля, експорт, технологічний розвиток, регулювання міжнародної торгівлі.

Вступ та постановка проблеми. Впродовж тривалого часу США є світовим лідером за більшістю економічних показників та мають неабиякий вплив на прийняття важливих для світової спільноти рішень, як у військово-політичній, так і в економічній площині. На переконання видатного американського політолога З. Бжезинського, домінування США у чотирьох сферах (військовій галузі, економіці, технологічній та культурній) забезпечує Сполученим Штатам політичний вплив, близького якому не має жодна держава світу, робить Америку «... єдиною світовою наддержавою у повному розумінні цього слова» [1].

Важливість економічної складової, зокрема глобального торговельного лідерства країни, у формуванні та утриманні її світової гегемонії, важко перебільшити. Разом з тим, на фоні наростаючих темпів економічного розвитку нових індустріальних країн і сповільнення динаміки – у сформованих високо розвинутих економіках, країна зіткнулася із загрозою втрати статусу провідного експортера світу, щонайменше за абсолютними показниками, адже Китай вже з 2012 року впевнено випереджає США за вартісним значенням експорту, і розрив між країнами за цим показником стрімко зростає.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам місця та ролі США у світовій торгівлі присвячено значну кількість наукових робіт. У контексті політичної та економічної глобалізації роль США розглядають Дж. Айкенбері, З. Бжезинський, С. Гантінгтон, Г. Кіссінджер, Р. Хаас, Ф. Фукуяма. Питанню економічного лідерства країни присвячені праці вітчизняних науковців І. Баранецького, І. Ощипка, І. Подольської, О. Шнипка. Більшість наукових досліджень здебільшого розглядають питання загального домінування країни у світовій економічній системі, не виокремлюючи роль торгівлі як основи досягнення світового лідерства. Тому метою даної статті є дослідження факторів, що сприяли здобуттю країною статусу провідного світового експортера. Для вирішення даної мети визначено завдання:

– класифікувати фактори, що нині впливають на позиції країни у світовій торгівлі та виокремити передумови та фактори, що сприяли формуванню сучасних позицій США на світовому ринку в минулому;

– охарактеризувати механізм впливу визначених факторів на позиції країни як світового торговельного лідера.

Для досягнення мети дослідження використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, індукції та

дедукції, порівняння, узагальнення. Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних та іноземних дослідників, дані інформаційних агенцій, міжнародних економічних організацій, уряду США.

Результати дослідження. Сучасна міжнародна торгівля як багатогранна та динамічна форма міжнародних економічних відносин є втіленням матеріалізації глобалізаційних процесів та основою економічного зростання більшості економік світу. Поясненню причин, чому країни деякі країни здобувають провідні позиції у світовій торгівлі, присвячено чимало наукових досліджень. Так, класичні теорії основою розвитку міжнародної торгівлі та спеціалізації вбачають насамперед забезпеченість країн факторами виробництва. Новітні теорії міжнародної торгівлі основну увагу звертають на технологічні фактори, враховують початкові рівні добробуту країн та їх географічне розташування. Однак поряд із основним, домінуючим чинником впливу, ефект підсилення ролі країни у світовій торговельній системі створюють й інші детермінанти, вплив яких не завжди можна кількісно оцінити.

Сполучені штати Америки – країна, насамперед відома високим рівнем розвитку ринкових інституцій, ліберальними умовами для функціонування бізнесу, високим рівнем продуктивності праці в економіці. Успіх держави пояснюють вдалим поєднанням класичної економічної ефективності, здібності упредметнення елементів культури, ліберальної ідеології з новими потужностями, інформацією та комунікаціями і інституціональною організацією [2]. Водночас при дослідженні впливу низки чинників на позиції США у світовій торговельній системі, слід враховувати як ті, що обумовлюють природні конкурентні переваги країни – такі як ресурсне забезпечення, так і ті, що визначають набуті – такі як технологічний розвиток, інфраструктура сприяння експорту тощо.

Аналізуючи вплив факторів на формування позицій країни у міжнародній торгівлі можна виокремити наступні: ресурсне забезпечення національної економіки; рівень технологічного розвитку країни і особливості структури її експорту; особливості розвитку підприємницьких структур, задіяних у міжнародній торгівлі та форма їх взаємовідносин з державою; стан розвитку зовнішньоекономічної інфраструктури; ступінь інституційної інтеграції країни у світову економічну систему, політична воля та вага країни у міжнародних організаціях; особливості національної системи регулювання зовнішньої торгівлі. Розглянемо детальніше вплив зазначених факторів.

Ресурсне забезпечення економіки (природно-кліматичні та трудові ресурси) відіграє важливу, хоча не першочергову роль у визначенні експортної орієнтації та формуванні позицій країни на світових ринках. Наявність сприятливих кліматичних умов та придатних до вирощування сільськогосподарських земель є важливою умовою для розвитку аграрного експорту. Доступність для видобутку та можливості для транспортування викопних ресурсів впливають на розвиток всіх секторів економіки, в тому числі експорт-орієнтованих. В той час як у слабо-розвинутих країнах природно-сировинна база визначає примітивну та нееластичну структуру експорту і переважання у ній частки сировини та товарів з низькою доданою вартістю, у країнах, що вже пройшли індустріальну стадію розвитку, приміром США, достатній рівень забезпеченості власними ресурсами, насамперед, енергетичними, та ефективне їх використання, дозволяє зберегти відносно високий рівень економічної безпеки.

США вдосталь наділені природними відновлюваними та невідновлюваними ресурсами. Країна має значні площі

земель сільськогосподарського призначення, різноманітний клімат та протяжну берегову лінію, достатню кількість водних ресурсів. У рейтингу країн світу за оцінкою вартістю природних ресурсів США посідають 7 позицію – загальна вартість природних ресурсів оцінюється у \$45 трильйонів доларів, з яких 89% припадає на природне вугілля та деревину [3].

Важливим ресурсом у сучасній світовій економіці, не дивлячись на роботизацію та технологізацію виробництва, є людський капітал – а насамперед, його якісна структура та продуктивність праці. США – визнаний світовий центр міграції та концентрує у собі інтелектуальний потенціал світової економіки. Робоча сила США (працездатне населення) станом на липень 2019 року становить понад 160 мільйонів осіб (4 місце в світі після Китаю, Індії та ЄС), ринок праці США характеризуються низьким рівнем безробіття 3,7% [4]. За даними ОЕСР, США належить 6 місце в світі серед країн з найвищою продуктивністю праці – 64,2 долари на годину (перше місце у 2018 році належало Ірландії з показником 84 долари) [5].

Аналіз значення природних та трудових ресурсів дає змогу виокремити наступний вплив їх на зовнішню торгівлю США:

1) наявність значної території під однією національною юрисдикцією (4 місце в світі за площею території) сприяє досягненню ефекту масштабу у виробництві та відповідно, зростання конкурентоздатності американських товарів на світових ринках;

2) вихід до океанів і значна протяжність морського узбережжя створює умови для розвитку транспортних комунікацій, зростання ролі мультимодальних перевезень із використанням морського транспорту, підвищення ефективності транспортних перевезень у зовнішній торгівлі;

3) різноманіття кліматичних умов (на території країни представлені майже всі існуючі види кліматичних зон), достатній рівень забезпеченості водними ресурсами сприяли розвитку ефективного сільського господарства і конкурентного аграрного експорту, за яким країна має позитивне сальдо зовнішньої торгівлі і є провідним постачальником продуктів харчування на світовий ринок;

4) трудові ресурси в країні характеризуються високою продуктивністю, достатньою забезпеченістю висококваліфікованими власними кадрами та залученням праці мігрантів, що створює умови для розвитку високотехнологічних галузей виробництва та зростання частки високотехнологічного експорту.

Базовим фактором, що в сучасних умовах визначає набуті переваги країни у міжнародній торгівлі, є *рівень технологічного розвитку країни і особливості структури експорту, яку він визначає*. Розвиток технологій дає змогу компенсувати брак природних та людських ресурсів. Завдяки розвитку технологій та структурним змінам у економіці, в тому числі через трансформацію військового сектору у транспортний, космічний або високотехнологічне виробництво споживчих та промислових товарів, США вдалося забезпечити сталі позиції на світових ринках.

За останніми дослідженнями, в недалекому майбутньому, низка технологій, серед яких топ-5 були оголошені на Світовому економічному форумі у 2019 році, матимуть найбільший вплив на світову економіку – сприятимуть зростанню обсягів торгівлі у окремих галузях сфери послуг, підвищать ефективність зовнішньоторговельних операцій, рівень безпеки міжнародних розрахунків, дозволять окремим країнам відмовитися від імпорту певних товарів, забезпечивши внутрішнє виробництво їх заміників завдяки зазначеним технологіям. До таких

технологій віднесено [6]: Блокчейн технології, «штучний інтелект» і навчання машин, торгівлю послугами через цифрові платформи, 3-d друк та мобільні платежі. Всі зазначені технології активно і прогресивно застосовуються у виробництві та постачанні товарів у США, а деякі з них – були винайдені у країні (3-d друк).

США належить до країн із високими показниками інноваційної активності та диджиталізації економіки (6 місце за Глобальним індексом інновацій у 2018 році [7], а витрати на НДДКР є важливою детермінантою у формуванні експортної спеціалізації країни. Майже 20% товарів, що експортуються зі США, є високотехнологічними, а враховуючи той факт, що значна частина високотехнологічного виробництва розміщується у закордонних філіях американських ТНК, фактичний показник технологічності продукції, виготовленої під американськими торговими марками, значно вищий.

Особливості розвитку підприємницьких структур, задіяних у міжнародній торгівлі, та форма їх взаємовідносин з державою суттєво впливають на позиції країни у світовому експорті. Нині основну роль у забезпеченні позицій США на світових ринках відіграють транснаціональні корпорації, які водночас є основним гравцями у сучасній міжнародній торгівлі. Так, за даними джерела [8], на 5% провідних ТНК, що зареєстровані у розвинутих країнах, припадає 85% експорту цих країн, а 25% провідних компаній майже на 100% покривають вартісний обсяг експорту. Станом на травень 2019 року 8 із 10 ТНК з найбільшою ринковою капіталізацією були американськими, а загалом у списку зі 100 компаній – 54 зареєстровані у США [9]. Сім з десяти провідних високотехнологічних компаній світу також базуються у США і утримують провідні позиції у виробництві та експорті технологій вже впродовж тривалого часу [10].

Експансія ТНК США дозволяє не тільки збільшувати обсяги експорту, а забезпечувати стійку присутність на закордонних ринках. Вважається, що ТНК реалізують національні інтереси держави, і є засобом підтримання домінуючої ролі США у світовій економіці. Тому в країні склалася така форма зв'язку між державою та ТНК як система лобювання, завдяки якій спеціальні відділи корпорації та їх неформальні підрозділи формують вплив на прийняття рішень політичних партій та органів державної влади [11, с. 261]. ТНК, в свою чергу виступають основним інвестором політичної активності в країні.

Стан розвитку зовнішньоекономічної інфраструктури та системи органів підтримки експорту визначає умови, в яких функціонують підприємства-експортери. До зовнішньоекономічної інфраструктури (або бізнес-інфраструктури ЗЕД, ринкової інфраструктури ЗЕД, підприємницької інфраструктури) відносять систему загальнодержавних та регіональних, урядових та приватних інститутів, що забезпечують нормальне функціонування зовнішньоекономічної сфери, і зовнішньоторговельної в тому числі. Це сукупність фінансово-кредитних, митних та брокерських, транспортно-логістичних, інформаційно-консультаційних, інноваційних, посередницьких та збутових організацій, що покликані створити належні умови для забезпечення реалізації зовнішньоторговельними підприємствами їх функції – постачання товарів чи надання послуг іноземному покупцю (споживачу) та навпаки, постачання іноземних товарів та послуг на внутрішній ринок – шляхом надання фінансової, організаційної, інформаційної підтримки тощо. Високорозвинена інфраструктура зменшує вплив відстані між регіонами, забезпечує інтеграцію ринку і низьковитратний зв'язок із ринками інших країн та регіонів [12, с. 408].

США характеризуються високим рівнем розвитку інноваційної інфраструктури, значною роллю держави та системи державних органів у підтримці експортерів, високим рівнем розвитку сектору економіки, що пов'язаний з діловими послугами (різного роду консультаційними сервісами, такими як юридичні, маркетингові, бухгалтерські тощо, якими користуються юридичні особи). Урядовий Комерційний сервіс (U.S. Commercial Service), що є структурою у складі Адміністрації міжнародної торгівлі (International Trade Administration), надає американським підприємствам консультації щодо здійснення зовнішньоторговельних операцій у 100 підрозділах на території країни та 70 закордонних підрозділах. Власне сама Адміністрація міжнародної торгівлі позиціонується як основний ресурсний партнер компаній зі США, що виходять на світові ринки, і надає широке коло послуг експортерам від маркетингових досліджень – до юридичної підтримки. Серед важливих державних органів у інфраструктурі ЗЕД США є також Експортно-імпортний банк (Ex-Im Bank), Адміністрація малого бізнесу (The Small Business Administration), Сервіс підтримки сільськогосподарського експорту (The Foreign Agricultural Service, FAS).

США також відомі своїм передовим досвідом організації роботи технопарків, яких у країні діє понад 200, ефективною формою співпраці підприємства та науководослідних установ, централізацією технопарків навколо вищих навчальних закладів.

Іншим важливим чинником, що сприяє позиціонуванню США у глобальній торгівлі, є *ступінь інституційної інтеграції країни у світову економічну систему, політична воля та вага у міжнародних економічних організаціях.* Роль системи міжнародних економічних організацій у економічному розвитку світової економіки та забезпечення глобальної безпеки у всіх її аспектах сформувалася у 2 половині 20 сторіччя за активної участі США. У міжнародній торгівлі, у системі ГАТТ/СОТ зокрема, було розроблено механізм мирного врегулювання торгових суперечок між країнами, вдалося скоротити використання митно-тарифних та нетарифних інструментів, що підривають засади конкуренції на глобальному ринку, розвинути механізм регульованого торговельного співробітництва (укладання більшості регіональних торговельних угод здійснюється за посередництва СОТ).

Вже звично, що вага країн у таких організаціях значною мірою залежить від економічної могутності держави та її місця в світовій економічній системі. За переконанням О.С. Шнипка, саме величезний економічний потенціал США визначає їхню політичну могутність. Тому ознакою лідерства США є їх здатність впливати на рішення ключових міжнародних інституцій та кредитних установ. Саме здатність США ініціювати санкції проти держав, впливати на прийняття нових членів до низки міжнародних організацій вкупі з економічною вагою у світовій економіці, автор називає «економічною владою» [13].

Місце країни у світовій торговельній системі визначається і *особливостями національної системи регулювання зовнішньої торгівлі.* Від рівня розробленості нормативно-правової бази регулювання зовнішньої торгівлі країни, її узгодженості з міжнародними правилами та звичаями, ефективності роботи національної системи органів регулювання зовнішньої торгівлі залежить здатність країни просувати свої експортні товари на світові ринки, зберігати здобуті сегменти світового ринку. Що стосується США, то країна характеризується складною системою органів регулювання зовнішньої торгівлі та надзвичайно активною роллю комерційної дипломатії у реалізації наці-

ональних інтересів у міжнародній торгівлі. Останні роки, починаючи від світової економічної кризи 2008 року у зовнішньоторговельній політиці США все яскравіше виявляються риси протекціонізму та так званого «економічного націоналізму».

Висновки. Сполучені штати Америки – успішна країна у всіх аспектах, що можуть характеризувати сучасні міжнародні економічні відносини. В умовах багатой ресурсної бази на засадах ліберальної ринкової економіки сформувалася потужна національна економічна система. Активна підтримка держави на глобальному рівні та сприяння підвищенню ефективності зовнішньоекономічних операцій

на рівні підприємств уможливила вихід американського експортера на світові товарні ринки та тривале утримання лідерських позицій у ній. Домінування США у світовій торгівлі забезпечується також завдяки гнучкій структурі експортної пропозиції країни, що характеризується зростаючою часткою високотехнологічної продукції, а також потужному капіталу провідних американських ТНК, сила яких підкріплюється державним лобі та інструментами комерційної дипломатії. Вагомість країни як засновника та провідного учасника міжнародних економічних організацій дозволяє країні активно відстоювати свої національні інтереси у міжнародній торгівлі.

Список використаних джерел:

1. Brzezinski Z. The grand chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives. New-York, 1997. 240 p.
2. Погорська І.І. Глобальне лідерство США: виклик міжнародно-системної трансформаційності XXI століття. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2015. № 5. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2500 (дата звернення: 19.08.2019).
3. Countries with the most natural resources. *Worldatlas*. URL: <https://www.worldatlas.com/articles/countries-with-the-most-natural-resources.html> (дата звернення: 19.08.2019).
4. United States Labor Force Statistics Seasonally Adjusted. *RI Government*. URL: <http://www.dlt.ri.gov/lmi/laus/us/usadj.htm> (дата звернення: 20.08.2019).
5. GDP per hour worked. *OECD*. URL: <https://data.oecd.org/lprdy/gdp-per-hour-worked.htm> (дата звернення: 21.08.2019).
6. Fan Z., Rodriguez Chiffelle C. These 5 technologies have the potential to change global trade forever. *World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2018/06/from-blockchain-to-mobile-payments-these-technologies-will-disrupt-global-trade/> (дата звернення: 21.08.2019).
7. The Global innovation index 2018: energizing the world with innovation. *World Intellectual Property Organization*. 2018. 54 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018-chapter1.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
8. Capitalist Globalization Is Not Unwinding: TNCs Continue To Increase Their Power and Profits. *Economicfront*. URL: <https://economicfront.wordpress.com/2019/03/01/capitalist-globalization-is-not-unwinding-tncs-continue-to-increase-their-power-and-profits/> (дата звернення: 20.08.2019).
9. 10 of the World's Top Companies Are American. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/articles/active-trading/111115/why-all-worlds-top-10-companies-are-american.asp> (дата звернення: 21.08.2019).
10. The Top 10 Technology Companies. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/articles/markets/030816/worlds-top-10-technology-companies-aapl-googl.asp> (дата звернення: 21.08.2019).
11. Манойленко Д.В. Держави та ТНК: проблема взаємодій: міжнародно-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. Вип. 26. С. 258–261.
12. Малашенко Ю.А., Єфременко А.Г., Заволока Ю.М. Формування економічного змісту та роль інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. *Економіка та суспільство*. 2018. № 15. С. 403–410. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/62.pdf (дата звернення: 21.08.2019).
13. Шнико О.С. Економічна влада США: історія та сучасність. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 15. С. 22–26. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2011/8.pdf (дата звернення: 21.08.2019).

References:

1. Brzezinski Z. (1997). *The grand chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives*. New-York, 1997. 240 p.
2. Pogorska I.I. (2015). Globalne liderstvo SSHA: vyklyk mizhnarodno-sistemnoji transformacijnosti XXI stolittja [Global leadership of the USA: challenge of international systemic transformation of 21st century]. *Mizhnarodni vidnosyny. Serija politychni nauky* [International relations. Series "Political Sciences"], vol. 5. Available at: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2500 (accessed on 19 August 2019).
3. Countries with the most natural resources. *Worldatlas*. Available at: <https://www.worldatlas.com/articles/countries-with-the-most-natural-resources.html> (accessed on 19 August 2019).
4. United States Labor Force Statistics Seasonally Adjusted. *RI Government*. Available at: <http://www.dlt.ri.gov/lmi/laus/us/usadj.htm> (accessed on 20 August 2019).
5. GDP per hour worked. *OECD*. Available at: <https://data.oecd.org/lprdy/gdp-per-hour-worked.htm> (accessed on 20 August 2019).
6. Fan Z., Rodriguez Chiffelle C. These 5 technologies have the potential to change global trade forever. *World Economic Forum*. Available at: <https://www.weforum.org/agenda/2018/06/from-blockchain-to-mobile-payments-these-technologies-will-disrupt-global-trade/> (accessed on 21 August 2019).
7. The Global innovation index 2018: energizing the world with innovation. *World Intellectual Property Organization*. Available at: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018-chapter1.pdf (accessed on 20 August 2019).
8. Capitalist Globalization Is Not Unwinding: TNCs Continue To Increase Their Power and Profits. *Economicfront*. Available at: <https://economicfront.wordpress.com/2019/03/01/capitalist-globalization-is-not-unwinding-tncs-continue-to-increase-their-power-and-profits/> (accessed on 21 August 2019).
9. 10 of the World's Top Companies Are American. *Investopedia*. Available at: <https://www.investopedia.com/articles/active-trading/111115/why-all-worlds-top-10-companies-are-american.asp> (accessed on 21 August 2019).
10. The Top 10 Technology Companies. *Investopedia*. Available at: <https://www.investopedia.com/articles/markets/030816/worlds-top-10-technology-companies-aapl-googl.asp> (accessed on 21 August 2019).

11. Manojlenko D.V. (2014). Derzhavy ta TNK: problema vzajemovidosyn: mizhnarodno-pravovyj aspekt [States and transnational corporations: international-legal aspects]. *Scientific Herald of UzhNU. Series "Law"*, vol. 26, pp. 258–261.
12. Malashenko Ju.A., Jefemenko A.Gh., Zavoloka Ju.M. (2018). Formuvannja ekonomichnogho zmistu ta rolj infrastruktury zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti sub'ektiv ghospodarjuvannja [Formation of economic sense and role of infrastructure for international economic relations of economic subjects]. *Economy and Society (electronic journal)*, vol. 15, pp. 403–410. Available at: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/62.pdf (accessed on 21 August 2019).
13. Shnytko O.S. (2011). Ekonomichna vlada SShA: istorija ta suchasnistj [Economic power of the USA: history and modern times]. *Investment: practice and experience (electronic journal)*, vol. 15, pp. 22–26. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2011/8.pdf (accessed on 21 August 2019).

ФАКТОРЫ ГЛОБАЛЬНОГО ТОРГОВОГО ЛИДЕРСТВА США

Аннотация. В статье исследованы основные факторы, способствовавшие становлению Соединенных Штатов Америки как ведущего участника мировой торговли товарами и услугами. К таким факторам относится ресурсный; фактор развития предпринимательских структур, осуществляющих экспорт; степень государственной поддержки и развитие инфраструктуры внешнеэкономического предпринимательства; структура экспорта и технологическое развитие; особенности национальной системы регулирования внешней торговли и влияние страны в международных экономических организациях. Определено, что богатые природные условия способствовали развитию сельскохозяйственного экспорта, формированию разветвленной транспортно-логистической сети, достижению эффекта масштаба. К ресурсным факторам, положительно влияющих на позиции США на мировых рынках, отнесены высокопроизводительные трудовые ресурсы, высокий уровень научной и профессиональной подготовки кадров, задействованных в экспортных отраслях. Важным фактором в обеспечении позиций страны как торгового лидера является развитие инфраструктуры ВЭД, в частности системы государственных органов содействия экспорту, а также доминирующая роль транснациональных корпораций в качестве основного экспортёра американской продукции.

Ключевые слова: глобальное торговое лидерство, мировая торговля, экспорт, технологическое развитие, регулирование международной торговли.

FACTORS OF THE GLOBAL TRADE LEADERSHIP OF THE USA

Summary. The paper is dedicated to the study of the main factors that contributed to the formation of the United States of America as a leading participant in world trade in goods and services. Country is now undoubtedly considered as a leader in both economic and political sphere, however is steadily losing its positions in trade in front of China's development. It is underlined, that most scholars whether study political aspects of the leadership of the USA, or consider the general notion of "economic leadership" without granting special attention to trade leadership. The approach applied in the study of the impact of factors on the US position in the world trading system, takes into account both those that determine the country's natural competitive advantages – such as resources, and those that determine the acquired ones – such as technological development, export promotion infrastructure. The following factors are considered as critical in USA domination in global trade: resources; development of business entities engaged in export; degree of state support and development of infrastructure of foreign economic entrepreneurship; structure of export and technological development; features of the national system on foreign trade regulation and the country's influence in international economic organizations. It was determined that rich natural conditions (vast arable lands, water resources and variety of climate conditions) contributed to the development of effective agricultural exports of USA, in which the country is having trade surplus. The formation of an extensive transport and logistics network was also due to the access to the oceans and long coastal line, while achievement of economies of scale is influenced by the concentration of huge territory under one national authority regulation. Resource factors that positively affect US positions in world markets include high-productivity labor resources, a high level of scientific and professional training of personnel involved in export industries. Inbound migration of qualified personnel also increases the productivity of economy. The paper studies the role of the system of state export promotion bodies as important parts of foreign economic activity infrastructure in the USA. In particular, the role of such bodies as International Trade Administration, Ex-Im Bank, The Small Business Administration, The Foreign Agricultural Service are studied as important driver in ensuring the country's position as a global trade leader. The country has also developed the best practice in effective functioning of technological parks. Special attention is granted to transnational corporations as main exporters of American products. It is mentioned, that due to their lobby by the state these forms of business have also helped the US in reaching leading positions of at the global market. The USA are also famous for their commercial diplomacy and show some features of protectionism and even the so-called economic nationalism in trade policy. The leading positions of the country in international economic organizations considered to be supportive for the interests of national traders abroad.

Key words: global trade leadership, world trade, export, technological development, international trade regulation.